

Fotó: Hadrian/Shutterstock.com

Napjaink közéleti vicáiban lassan, de biztosan első helyre kerülő demográfiai kérdések kapcsán egyre gyakrabban találkozni olyan leegyszerűsítő, a teljes problémahalmazt nem értő, de hangos véleményekkel is – sokszor kompetensnek látszó szereplőktől – amelyek azután a laikus közönség soraiban egyetértő tetszést aratva terjednek. A végtelen befogadás pártján állók mellett ilyen, minden körülményt nélkülöző vélemény az is, mely szerint felesleges egy amúgy is tragikusan túlnépesedő világban a népesség növekedését támogatni, elegendő lehetünk mi itt Közép-Európában magyarok, szlovákok, csehek stb. akár pár millióval kevesebben is, inkább a minőségre, mint a mennyiségre koncentráljunk.

Ez a gondolatmenet alapjaiban hibás és szűk látókörű, ugyanis nem veszi figyelembe – nem ismeri – azt a törvényszerű kapcsolatot, ami a népességfogyás és az elöregedés jelensége közt kikerülhetetlenül fennáll. Pedig könnyen belátható volna szak tudományos ismeretek nélkül is, hogy eszikendő szülétszám mellett fokozatosan csökken a szülétképes korú nők aránya is, és amennyiben a fertilitási mutatók nem változnak, úgy a folyamat önmérsztő módon egyre mélyebb népesedési krízist okoz, míg az adott társadalom a repülésből hozott hasonlattal élve olyan „dugóhúzóba” kerül, amelyből már képtelenség kikerülni. Hogy a probléma milyen mélységű, és milyen ijesztő arányokról beszélhetünk, annak illusztrálására álljon itt egy hosszabb idézet:

„... A hertini Humboldt egyetem professzora szerint az ország 82 milliós népessége 2050-re 20-25 millióval fog csökkenni, ha nem vándoroltatnak be évente legalább 400 000 külföldit (Rainer Münz: Migrationstrendsport 2000: Fakten – Analysen – Perspektiven, 709 oldal). A Der Spiegelben 2000 őszén Burgdorf és szerzőtársai terjedelmes közleményben foglalkoztak ugyan ezzel a kérdéssel. A szerzők kiszámították, hogy milyen alternatívákkal kell számolnia az országnak, ha gondoskodni kíván demográfiai jövőjéről, biztonságáról. Ha egyáltalán nem fogadná be bevándorlókat, akkor 2050-re a 81,7 milliós lakosságszám 28%-kal, 58,8 millióra fogyna, de a gazda-

ságilag aktívak és a nyugdíjasok aránya a már ma is előnytelen 4,4:1 arányszámról 1,8:1-re csökkenné. Ha meg kívánóknak őrizni a 2000-es arányokat, akkor – e szerint a közlemény szerint – évente 324 000 bevándorlót kellene fogadni a következő fél évszázadban. Ám a korösszetétel ebben az esetben is tragikusra, 2,3:1-re romlana. A 2000-es korösszetételi arányok megőrzéséhez viszont elképzelhetőenül nagy számú, évi 3,4 milliós bevándorló tömegre lenne szükség. Ebben az esetben Németország népessége 299 millióra duzzadna 50 év múlva, és természetesen végleg elvesztene eredeti népi-nemzeti karakterét (uo., 43. oldal)...” (Szabó A. Ferenc: A nemzetközi migráció és korunk biztonságpolitikai kihívásai, 2006)

Látható, hogy Európa társadalmi a végzetes hibát a második világháborút követő, anyagilag rohamosan gyarapodó évtizedekben követték el, és mára egyértelművé vált, hogy klasszikus népesedéspolitikai ösztönzőkkel, családtámogatásokkal a folyamat már nem fordítható vissza. Így kérdésessé vált, hogy a korábban elképzelhetőenül fejlett infrastrukturális, szociális, gazdasági és kereskedelmi rendszerek egyáltalán fenntarthatók maradnak-e? Az elmúlt évtizedek gazdasági, tudományos és kulturális robbanása olyan társadalmi, életviteli mintákat honosított meg, melyek korábban ismeretlenek vagy marginálisak voltak. A helyzet mára odajutott, hogy józanul belegondolva nem lehet arra számítani, hogy európai fiatalok felnőttkorba lépő tömegei újból – általánosan és generációkon keresztül – visszatérjenek a két-három gyermekes családmodellhez, és ezzel országainak a huszadik század második felére kialakult és sokáig stabilnak vélt népességét fenn tudják tartani. Ráadásul az idő előrehaladtával ennek a reprodukciós számnak egyre magasabbnak kéne lennie. Könnyen belátható, hogy ez nem fog megtörténni, és világos, hogy valamifajta bevándorlásra feltétlenül szükség van Európának.

Az utóbbi két év történelmi láttán joggal merül fel a kérdés, nem választottak-e az unió nyugati államai túlzottan kockázatos utat azzal, hogy szélesre tárták a kapukat a migráció előtt, egyáltalán volt-e tudatos tervezés a folyamatok mögött, mekkora

szerepe van a jelen folyamatokban a spontán tömegmozgásnak, felmérték-e megfelelően a helyzetből fakadó hihetetlenül magas kockázatokat? Erre a kérdésre a választ ugyan nem tudhatjuk, azt ellenben látjuk, hogy Közép- és Kelet-Európa frissen csatlakozott államai felmérték, és egyértelmű választ adtak: a tömeges migráció szigorú elutasítását választották.

Ugyanakkor meglepő volna, ha a nemzetpolitikai kérdésekkel ilyen intenzíven foglalkozó kormányok – és itt most térjünk rá elsősorban a magyar fejleményekre – ne volnának tisztában a népességfogyás és a belőle fakadó elöregedés fenyegető méreteivel. Közlebből megvizsgálva a helyzetet, jól látszik, hogy a magyar kormányzati kommunikációval és a szigorú határvédelem politikájával szemben, a felszín alatt igen masszív betelepítési politikát találnak, így napjainkban is folyamatosan érkezik az országba friss emberanyag. A sok kicsi sokra megye szerint számos, egyenként kisebb sodrású és többirányú, egyértelműen a kormányzat által generált szívóhatást láthatunk:

1. Erős hatást gyakorol a magyar állampolgárság könnyített megadása a határon túliakra. A rendszer a többen élők számára ugyan lehet megtartó erejű is, de emellett a szórvány felszámolását és az országba vonzását eredményezi.
2. A letelepedési kötvényekkel érkezettek is érzékelhető halmaz.
3. Megjelent egy erős ukrán-orosz hatás.
4. A közel-keleti keresztények támogatása, befogadása és az elsősorban még magyar ajkú izraeli lakosság megszólítása sem véletlenül hangzik el.

A felpörgött turizmussal érkező, valamint a nálunk tanuló nyugat-európai (tengerentúli) fiatalok is érzékelhetően egyre nagyobb számban keresik a hosszabb távú maradás lehetőségeit. Minden bizonnyal nem sikerült felsorolni itt az összes áramlatot, de így is sejtethető, hogy ezek a halkan, de masszívan esőrgedező csatornák együttesen komoly jelentőségűek, és hozzájárulnak az ország demográfiai egyensúlyának lehetőség szerinti megőrzéséhez. ■

SZABÓ GERGELY
grafikus